

Beleidsplan Economie 2017 – 2021

Versie: eindconcept 1.2

Inhoudsopgave:

H1	Inleiding economisch beleidsplan	3
1.1	Leeswijzer.....	3
1.2	Samenvatting	3
H2	Situatieanalyse Gemeente Eemsmond	5
2.1	Inleiding Gemeente Eemsmond.....	5
2.2	Economische sectoren	5
2.2.1	Industrie- en haven gebonden economie:	6
2.2.2	Landbouw – glastuinbouw - veehouderij.....	10
2.2.3	Visserij	11
2.2.4	MKB – Detailhandel en zakelijke dienstverlening	11
2.2.5	Transport	14
2.3	Bevolking, beroepsbevolking en participatie.	14
2.4	Bestaand beleid Gemeente Eemsmond.....	15
2.5.	Gemeente-overstijgend beleid	16
2.6	Extern beleid.....	21
H3	Ontwikkelingen in relatie tot Economie.....	26
3.1	Korte termijn 2017 tot 2020	26
3.2	Middellange termijn 2020 tot 2025	26
3.3	SWOT-analyse.....	27
3.4	Input voor beleidslijnen vanuit de SWOT	28
H4	Beleidskader Gemeente Eemsmond.....	30
4.1	Kerntaken en beleidskader economie	30
4.2	Beleidslijnen Economie	30
4.2.1	Beleidslijn Regisseren.....	30
4.2.2	Beleidslijn Stimuleren.....	31
4.2.3	Beleidslijn Faciliteren	32
H5	Beleid- en actieprogramma	35
H6	Middelen en formatie	37
H7:	Communicatie	38
	Literatuurlijst:.....	38

H1 Inleiding economisch beleidsplan

1.1 Leeswijzer

Voor de periode 2017 – 2021 is een nieuw economisch beleidsplan opgesteld. De kadernota 2017 - 2021 geldt als vertrekpunt. Vanuit de evaluatie van het gevoerde beleid in gaat dit beleidsplan in op de ontwikkelingen in de komende beleidsperiode.

Het beleidsplan kent de opbouw van Analyse (intern en extern beleid) naar Ontwikkelingen naar Beleidsopgaven en eindigt in een Uitvoeringsmatrix. Het beleidsplan zal daarbij ingestoken worden op maatregelen die voor Gemeente Eemsmond realiseerbaar zijn in de periode 2017 – 2021. Ondanks dat de beleidsperiode voor 5 jaren geldt is er gebruik gemaakt van een lange termijn visie, waarvoor in deze notitie de bouwstenen worden aangereikt. Voor het opstellen van het beleidsplan is aangesloten bij de bestaande economische visies zoals de Economische Visie Eemsdelta 2030. Voor de lezer die direct naar de concrete uitvoering van de beleidsvoorstellen wil, wordt verwezen naar Hoofdstuk 5 Uitvoeringsmatrix.

1.2 Samenvatting

De primaire doelstelling bij het beleid is het vergroten van de werkgelegenheid en daarmee het welzijn van haar inwoners. Omdat gemeente Eemsmond haar rol als overheid wil bewaren wordt er ingezet op regisseren, stimuleren en faciliteren. Voor de uitvoering staat samenwerking met anderen centraal.

Economisch analyse

De economie in Eemsmond kan worden gecategoriseerd naar de volgende deelgebieden:

- Haveneconomie
- Agrarische economie
- MKB (met daarbinnen lokale economie)

Vanuit de analyse van het beleid van de afgelopen jaren komt naar voren dat de Eemshaven zich sterk heeft ontwikkeld als haven voor energie. Zowel qua opwekking als qua haven van waaruit offshore wind mogelijk wordt gemaakt. Naast energiehaven ontwikkelt de Eemshaven zich ook als plek voor datacenters. Dat geeft een positieve impuls qua uitstraling. De extra werkgelegenheid zit hier met name in de bouw. De landbouw is van oudsher sterk aanwezig in Eemsmond en heeft een sterk imago in de agrobusiness. Het is daarmee één van de belangrijke economische pijlers van Eemsmond. De MKB bedrijven in de dorpen hebben het de laatste jaren moeilijk. De crisis en het internet winkelen heeft gevolgen voor de vitaliteit van het winkelbestand. In Uithuizen wordt het centrum door middel van de herstructurering aantrekkelijker gemaakt om te winkelen en te verblijven.

Demografie en herindeling

Door demografische ontwikkelingen is er sprake van krimp in onze gemeente. Daarnaast speelt vergrijzing en ontgroening een belangrijke rol. Dit heeft ook gevolgen voor de beroepsbevolking. Onze gemeente is onderdeel van een gemeentelijke herindeling. Na deze herindeling zal er voor de nieuw te vormen gemeente een nieuw economisch plan worden gemaakt. Deze beleidsnota vormt daarvoor ook goede input.

Ontwikkelingen korte en middellange termijn

De belangrijkste ontwikkelingen voor de korte en de middellange termijn zijn: verdere invulling Eemshaven Zuid-Oost, aanleg van ICT voorzieningen/breedband internet in het buitengebied, ruimte

en werk bieden aan MKB bedrijven in zowel de Eemshaven als op de lokale bedrijventerreinen, wijzigen van het centrumdorp Uithuizen, versterken van de havens in de gehele Eemsdelta, leidingenstrook Eemshaven-Delfzijl, vervangen huidige windpark en toepassen van biomassa t.b.v. energieopwekking.

SWOT analyse

De SWOT analyse geeft aan dat de ligging van de Eemshaven en haar ontsluiting over zowel de weg als het water sterk is. De agrarische sector heeft een sterk imago. Er is voldoende aanbod van bedrijventerreinen en de winkels zijn veelal geconcentreerd in Uithuizen.

Zwak is de relatief lage sociaal economische positie (inkomen/opleiding en arbeidsparticipatie). De recreatieve en toeristische mogelijkheden zijn beperkt (maar groeiend). Het innovatiegehalte is laag ten opzichte van de rest van Nederland. Ook heeft Eemsmond binnen Nederland een "ver weg imago". Er is een lage mate van gebruik en aanwezigheid van ICT voorzieningen.

Kansen. Er liggen kansen in de samenwerking met onze directe omgeving en de ontwerpen van de IABR. Daarnaast zijn er goede kansen in alternatieve energie, ICT. Vanuit het zijn van een bevingengebied ontstaan door de middelen van de EBG nieuwe mogelijkheden. De Eemshaven heeft naast haar uitgeefbaar potentieel nog mogelijkheden voor droge uitbreiding.

Bedreigingen. Beving schade kan reputatieschade veroorzaken wanneer er niet duidelijk over gecommuniceerd wordt. Door ontgroening en vergrijzing daalt het arbeidspotentieel. Daarnaast is er een tekort aan technisch goed opgeleid personeel. Er is een toenemende druk op grondprijzen in de landbouw. Door uitbreiding van de Eemshaven is er toegenomen milieudruk.

Beleidslijnen Economie

De beleidslijnen zijn gericht op regisseren, stimuleren en faciliteren.

Afb: Menkemaborg Uithuizen

H2 Situatietanalyse Gemeente Eemsmond

2.1 Inleiding Gemeente Eemsmond

Tussen stad Groningen en Waddenzee, ligt Gemeente Eemsmond. Gemeente Eemsmond bestaat uit een veertiental woonkernen. De gemeente telt in 2016 ongeveer 15.800 inwoners en heeft een grondgebied van 55.124 hectare, waarvan 19.081 hectare land, 217 hectare binnenwater en 35.826 hectare water (Waddenzee). Uithuizen fungeert binnen de gemeente als centrumdorp met bijbehorende voorzieningen.

Een gemeente met twee gezichten. Aan de ene kant een plattelandsgemeente met een fors landbouwareaal, en andere kant de bedrijvigheid in de Eemshaven. Een diepzeehaven met nationale bekendheid als Energy- en Data Port. Een zeehaven met bedrijventerrein die sterk in de belangstelling staat door de energiecentrales en de bedrijven voor de bouw van offshore windenergie. Met de vestiging van deze nieuwe bedrijven is een economische dynamiek ontstaan. Deze ontwikkeling op de haven gebonden bedrijventerreinen in de Eemshaven heeft een direct effect op toeleveranciers (regionale economie) en daarmee ook op de bedrijven in de gemeente Eemsmond.

In de gemeente Eemsmond zijn relatief veel bedrijven gevestigd. Naast een fors aantal landbouwbedrijven (ca. 219 stuks, peildatum 2015) kenmerkt de Gemeente Eemsmond zich door de aanwezigheid van relatief veel ambachtsbedrijven zoals stukadoors en een traditioneel winkelbestand. Kenmerkend is een ondervertegenwoordiging van de zakelijke dienstverlening (bureaus, accountants, banken, zakelijke dienstverleners etc.).

Het beeld van de twee gezichten van de gemeente Eemsmond komt duidelijk terug in het overall economisch beeld van de ontwikkelingen aan de beide zijden van de zeedijk. Het beleidsplan economie richt zich op het verbinden van wederzijdse kansen . Het mag echter duidelijk zijn dat niet bij deze verbinding ophoudt, ook omliggende gebieden als Groningen, Delfzijl en Noord-Duitsland bieden economisch perspectief.

2.2 Economische sectoren

Gemeente Eemsmond wordt gekenmerkt door meerdere economische sectoren die onderstaand worden beschreven. Het beleid voor de sector Recreatie en Toerisme wordt in een separate beleidsnotitie behandeld.

- Industrie (inclusief haven- en haven gebonden economie)
- Landbouw – Glastuinbouw - Veeteelt
- Visserij
- MKB – Detailhandel – Dienstverlening
- Transport

2.2.1 Industrie- en haven gebonden economie:

Havenfunctie met volumineuze stromen:

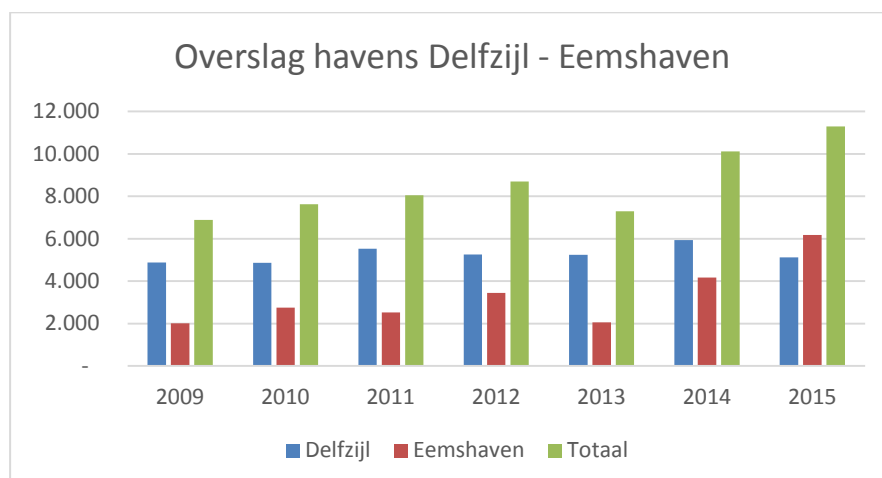
Behoudens een aantal gevallen (zoals betonfabriek en machinebouw in Uithuizermeeden) is de industrie- en haven gebonden economie aanwezig in de Eemshaven. De aanwezige industrie is primair van aard. Deze bedrijven zijn gericht op de verwerking van primaire stromen zoals grond, zand/cement, brouwerst en aardgas. De Eemshaven kent geen consumentengerichte industrie. Logischerwijs gaat het vanwege de logistieke voordelen in de Eemshaven om de verwerking van volumineuze stromen die in bulk worden aangevoerd. In het merendeel van de vestigingen in de Eemshaven is er sprake van productielocaties als onderdeel van internationale concerns. Het beslissingskader van deze concerns is veelal niet in de Eemshaven aanwezig.

Kapitaalintensief - Arbeidsintensief:

Kenmerk van de bedrijvigheid in de Eemshaven is dat deze zeer kapitaalintensief is. Met een beperkte personele bezetting zijn deze bedrijven in staat volume te draaien. In veel gevallen is het eigen personeel gericht op het beheersen en aansturen van het primaire proces en worden niet primaire zaken uitbesteed (schoonmaak, onderhoud, beveiliging, transport). Gekwalificeerde functies in de primaire productie zijn hoofdzakelijk gericht op de operations (MBO+ functies met opleiding operationele techniek).

Haven gebonden economie:

In een haven economie komen "nat" (zee- en binnenvaart) en "droog" (bedrijven) bij elkaar. Een diepzeehaven als de Eemshaven geeft de mogelijkheid om met diepstekende zeeschepen binnen te lopen waardoor schaalgrootte kan toenemen en transportkosten afnemen. Hierdoor is het mogelijk om stromen van buitenlandse afkomst via de Eemshaven af te handelen. Bedrijven aan de kaden in de Eemshaven hebben in het merendeel een logistieke functie (Wagenborg/Wijnne&Barends/Orange Blue Terminal) of zijn voor hun productieproces afhankelijk van de aanlanding van volumineuze stromen (brouwerst, zand, kolen). Tot 2006 werden de logistieke stromen in de Eemshaven beperkt tot de bedrijven aan de Julianahaven (Wagenborg, Veem&Factor, Sealane). Met onder meer de komst van Theo Pouw BV en Orange Blue Terminal en RWE/Essent zijn de volumes toegenomen naar 6,2 miljoen ton per jaar in 2015 (zee- en binnenvaart). De Eemshaven is daarmee de haven van Delfzijl voorbij gelopen in de overslag. In totaal werd er in 2015 11,3 miljoen ton overgeslagen in de beide zeehavens (Bron; Groningen Seaports, 2016).

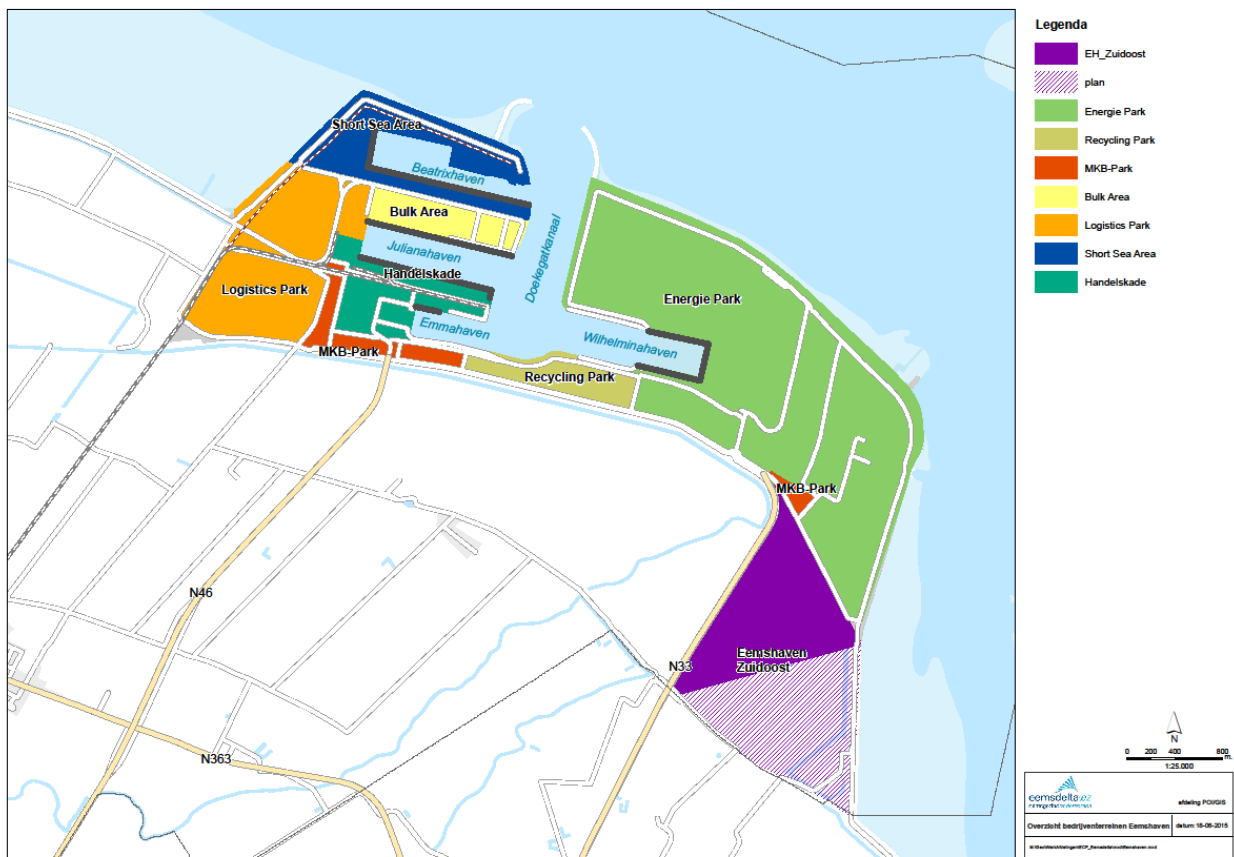
Figuur: Cijfers overslag Delfzijl - Eemshaven. Bron: Groningen Seaports 2016

Beschrijving Eemshaven:

De Eemshaven is in de jaren '70 ontwikkeld als olie- en petrochemiehaven. De ligging aan diepzeewater werd destijds aangegrepen om olie- en petrochemiebedrijven te huisvesten. Het was de bedoeling om de economie van Groningen een economische impuls te geven en plek te bieden aan de vrijkomende arbeid uit de landbouw.

Het gereedkomen van de Eemshaven viel echter samen met de oliecrisis begin jaren '70. Duidelijk werd dat de olie- en petrochemie nog heel lang op zich zouden laten wachten. Vanaf de jaren '90 is ingezet op het ontwikkelen van de Eemshaven naar een meer logistieke haven, waar ook op- en overslag zou kunnen plaatsvinden. Fasegewijs heeft het toenmalige Havenschap Groningen Seaports ingezet op het ontwikkelen van infrastructuur in de vorm van kaden, wegen en bedrijventerreinen. De haven- en de achterliggende bedrijventerreinen werden hierdoor beter ontsloten en beter uitgeefbaar.

Groningen Seaports heeft voor de Eemshaven een masterplan opgesteld, waarin de bedrijfslocaties zijn gesegmenteerd naar hun functies. Grote delen van dit masterplan zijn inmiddels ingevuld met bedrijven.

Afb: Segmenten Eemshaven ¹ (Bron: Bedrijventerreinvisie Eemsdelta 2035)

¹ De Eemshaven ligt buitendijks en heeft een oppervlakte van ca 1.400 ha (inclusief natte en droge infrastructuur). De Eemshaven kent segmenten: Energy Park, Shortsea Area, Recycling Park, Handelskade, Bulk Area, Logistics Park, MKB Park en Data Park (Eemshaven Zuidoost).

Eemshaven-ontwikkeling:

De Eemshaven is nog steeds volop in ontwikkeling. Tot en met 2015 is er bijna € 6,5 miljard (publiek en privaat geld) in de Eemshaven geïnvesteerd. Groningen Seaports investeert in de publieke havenstructuur (havenbekkens, kaden, wegen, aanleg van bedrijventerreinen) terwijl bedrijven investeren in gebouwen, installaties, infrastructuur). In een hoog tempo is de oostelijke zijde van de Eemshaven ontwikkeld van een landbouwgebied tot een bedrijventerrein voor de opwekking en transport van elektriciteit. In de afgelopen jaren is er veel activiteit gaande vanuit de aanlanding van elektriciteit uit Denemarken. In het rijksbeleid is de Eemshaven opgenomen als nationale Energy Port.

De westzijde van de Eemshaven heeft zich volop logistiek ontwikkeld voor onder meer olieopslag en de offshore activiteiten voor Nederlandse en Duitse windparken. Vopak heeft in de Emmapolder een grote opslag gebouwd voor de strategische voorraad brandstoffen. Het bedrijf Buss Ports Logistics uit Hamburg heeft vanaf 2011 de laatste fase van de bulkade in de Julianahaven ontwikkeld voor overslag van onder meer windturbines (Orange Blue Terminal). Daarmee is ook een versnelling gegeven aan de ontwikkeling van de westelijke zijde van de Eemshaven.

De meest recente ontwikkeling is de Dataport Eemshaven. Met de vestiging van een datahotel voor Google is het gebied Zuidoost tot ontwikkeling gekomen. Dit binnendijs gelegen gebied geeft de mogelijkheid om grote oppervlakten te bebouwen. Google neemt haar energie lokaal af van de windturbines van Eneco. De belangstelling vanuit de datasector voor het gebied Zuidoost is hoog. De vestiging van nog een datahotel ligt in de lijn der verwachtingen.

Binnen de Eemshaven zijn mogelijkheden voor het MKB, met name bedrijven die toeleverancier zijn van diensten en producten die aansluiten bij de Eemshaven activiteiten. Voorbeelden daarvan zijn verhuurmateriële, verhuurkranen, etc. Als direct toevoerende bedrijven zijn deze bedrijven afhankelijk van de bouwactiviteiten in de Eemshaven (bouw E- centrales en datahotels).

Afb: Afgeleide werkgelegenheid Eemshaven (hotels, uitzendbureaus, verhuurbedrijven)

Werkgelegenheid Eemshaven:

Ten aanzien van de werkgelegenheid vanuit de Eemshaven moet er onderscheid gemaakt worden in tijdelijke en structurele werkgelegenheid. De bouwfase van de bedrijven (zoals het datahotel) geeft een tijdelijke piek in de werkgelegenheid. Deze wordt opgevuld door de aannemers en leveranciers die naar de bouwlocatie afreizen. Voor een behoorlijk aantal diensten wordt geleund op de lokale en regionale bedrijven; schoonmaak, catering, grondwerk, metaalbewerking, transport, beveiliging, huisvesting en logies, etc. Structurele werkgelegenheid is gelegen in de operationele aansturing en de ondersteunende functies zoals logistiek, onderhoud en transport.

Uitbreiding Eemshaven:

Met de ontwikkeling van de haven is in 2009 de discussie ontstaan over uitbreidingsmogelijkheden. De Waddenzee met haar Natura2000 status maakt een zeewaartse uitbreiding onmogelijk.

Uitbreidingen kunnen alleen zuidelijk gericht zijn. Het POP3 van Provincie Groningen maakt een zuidwaartse uitbreiding van de bedrijventerreinen (onder voorwaarden) mogelijk. Essentieel is wel dat er een relatie ligt met de haven- en industrie activiteiten in de bestaande Eemshaven. In de lijn hiermee is ingezet op de ontwikkeling van het gebied Zuidoost Eemshaven voor de vestiging van datahotels.

Een zuidelijke uitbreiding (ten zuiden van Theo Pouw BV) vraagt om aandacht voor de levensvatbaarheid van het dorp Oudeschip. Het gebied was in beeld voor glastuinbouw. Door uitblijvende belangstelling is de status van zoekgebied losgelaten. In het POP van Provincie Groningen is het gebied niet meer meegenomen voor glastuinbouw. Ook is het voorgenomen agrificatieterrein ten zuidwesten van de Eemshaven niet meer opgenomen in het POP.

Afb: Eemshaven luchtfoto

2.2.2 Landbouw – glastuinbouw - veehouderij

Landbouw algemeen:

In de gemeente Eemsmond is de landbouwsector (numeriek) nog steeds de grootste sector. In 2015 waren er 219 agrarische bedrijven ingeschreven in het Handelsregister. Dit aantal is de afgelopen jaren licht afgenomen (2000=263 bedrijven, 2010=230 bedrijven). Wel is het totale landbouwareaal in deze periode toegenomen. Met name vanuit de akkerbouw, maar ook vanuit de veeteelt zijn er meer hectares in gebruik genomen. Ook is het aantal dieren (melkkoeien en kippen) ten opzichte van 2010 toegenomen. De toename van het aantal melkkoeien heeft te maken met schaalvergroting in de melkveehouderij als gevolg van het afschaffen van de melkquota. De werkgelegenheid is licht dalende naar ca. 625 werkzame personen (incl. parttime functies(tot 12 uur per week)).

Agrarische ondernemers noemen de volgende sterke punten van het gebied: ruimte, klimaat (lage virusdruk), verkaveling, kwaliteit van de grond en de omvang van het bedrijf (schaalgrootte). Het gebied is zeer geschikt voor pootgoed.

Negatieve punten die uit het onderzoek naar voren komen zijn: provinciaal beleid (beperkte uitbreidingsmogelijkheden), overheidsbemoeienis in het algemeen, beperkte infrastructuur (smalle wegen en wegen door dorpen), relatief grote afstand tot de afzetgebieden en de sterk toegenomen grondprijzen.

Vollegrondsteelt:

Akkerbouw in gemeente Eemsmond (maar ook Noord-Groningen) kenmerkt zich door de teelt van pootaardappelen, granen en suikerbieten. In vergelijking met andere gebieden in Noord-Nederland worden er in Eemsmond nauwelijks zetmeelaardappelen verbouwd. Naast de drie traditionele gewassen (pootaardappel, granen, suikerbiet) is brouwergerst inmiddels het vierde gewas. Deze wordt in de Eemshaven (Holland Malt) verwerkt voor de mout als grondstof voor de bierproductie.

Mede door de vruchtbare klei, de lage gevoeligheid voor plagen en ziekten en de goede lichtsterkte is ook bloembollenteelt aanwezig in Gemeente Eemsmond. De teelt van bloembollen en knollen neemt ten opzichte van het jaar 2010 een sterke stijging door.

Glastuinbouw:

Met de kassen nabij Zandeweer heeft de gemeente Eemsmond een glastuinbouwcomplex in haar grondgebied. Middels substraatteelt worden groenten (tomaten en paprika) en sierplanten en tuinbouwzaden geproduceerd (geen vollegrondsteelt). Het areaal glastuinbouw is ten opzichte van 2010 licht toegenomen, terwijl het aantal bedrijven is afgenomen. Gelijk aan de landelijke trend zet ook hier de schaalvergroting door.

Het voorgenomen glastuinbouwgebied ten zuiden van de Eemshaven is niet meer aan de orde door uitblijvende belangstelling. Gedeputeerde Staten heeft in haar Omgevingsvisie aangegeven niet meer in te zetten op glastuinbouw ten zuiden van de Eemshaven. Wel bestaat in onderling overleg tussen de provincie en de gemeente nog de mogelijkheid van een inpassingbevoegdheid bij concrete belangstelling om op die manier te komen tot glastuinbouw.

Veehouderij:

Vanaf de jaren '80 vestigden zich ook veehouders in de gemeente Eemsmond. Het merendeel van deze bedrijven is actief in de melkveehouderij en is in voornamelijk gevestigd in het landbouwgebied ten zuiden van de lijn Warffum – Roodeschool.

De vestiging van nieuwe intensieve veehouderij (varkens, pluimvee, etc.) in de gemeente Eemsmond is aan banden gelegd door restricties in de Provinciale Omgevingsvisie en het bestemmingsplan buitengebied.

2.2.3 Visserij

Visserij activiteiten binnen gemeente Eemsmond zijn aanwezig in de Eemshaven. Usquert (voorheen via Noordpolderzijl ontsloten) herbergt nog een aantal visserijbedrijven. Deze bedrijven richten zich hoofdzakelijk op de vangst van garnalen die via Eemshaven of Lauwersoog aan de wal worden gebracht. Deze toekomstperspectieven voor de garnalenvisserij zijn goed door een goede prijsvorming en door een herordening in de markt waardoor er meer afzetmogelijkheden zijn ontstaan. Een veelbelovende ontwikkeling is de pelmachine van het bedrijf Telson te Lauwersoog waardoor een deel van de garnalen direct na afslag gepeld wordt en daarmee vers en duurzaam aan de markt wordt aangeboden. Het pellen wordt nu in Marokko uitgevoerd waardoor er meer tijd zit tussen vangen en uitserveren aan de klant.

De Eemshaven beschikt niet over een eigen visafslag. Het merendeel van de vis wordt afgevoerd naar de visafslag op Urk. Eerdere plannen om de verse vis in de Eemshaven te gaan verwerken en te veilen (in de vorm van een eigen visafslag) zijn gestuit op de verankerde economische en sociale structuur van de Urker bedrijven. Urk wil uit oogpunt van werkgelegenheid geen externe verwerkingslocaties inrichten.

Naast de doorvoer van vis vindt er in de Eemshaven opslag en doorvoer plaats van ingevroren vis door het bedrijf Sealane. Deze vis is afkomstig van grote internationale schepen die de vis aan boord invriezen. De ingevroren vis wordt met koeltrucks afgevoerd naar inlandse bestemmingen binnen geheel Europa. Door de toename van de visconsumptie heeft dit bedrijf goede vooruitzichten.

2.2.4 MKB – Detailhandel en zakelijke dienstverlening

MKB:

Het midden- en kleinbedrijf (MKB) staat voor een brede verzameling aan bedrijven. In totaal staan er in de gemeente Eemsmond meer dan 1.220 bedrijven ingeschreven (Bron: CBS telling 2015). Wanneer daar de dubbeltellingen, inactieven en grote ondernemingen (Wagenborg, Electrabel, etc.) van af worden gehaald blijven er 750 ondernemingen over. Dit zijn zowel eenmansbedrijven, winkels en landbouwbedrijven. Binnen deze lijst zijn er relatief veel ambachtsbedrijven ingeschreven. Voorbeelden zijn stukadoorsbedrijven en bouw gelieerde bedrijven. De groep aan MKB bedrijven biedt een groot potentieel aan economische ontwikkeling en werkgelegenheid (met name ook in de LBO- en MBO-sectoren).

Detailhandel:

Handel (waaronder detailhandel) vormt na de landbouw de op twee na grootste sector in de gemeente. Het biedt daarnaast ook relatief veel parttime functies. Uithuizen neemt een centrale plaats in voor wat betreft de winkelvoorzieningen. In Uithuizen zijn ook diverse filialen van de grotere winkelketens gevestigd, zoals Action, Blokker, Kruidvat. In de segmenten kleding en schoeisel zijn Zeeman en Scapino aanwezig. Naast deze grootwinkelbedrijven zijn er ook de landelijke supermarktketens vertegenwoordigd in Uithuizen. De omliggende kernen zoals Uithuizermeeden en Warffum beschikken ook over een supermarkt en een aanvullend winkelbestand zoals Hubo en Faunaland. In het Woon- en Leefbaarheidsplan Eemsdelta wordt ingezet op het in stand houden van de voorzieningen in deze dorpen. Uithuizen wordt daarin als regionaal centrum aangeduid. De omliggende kernen hebben een ondersteunende functie naar de inwoners en andere gebruikers zoals werknemers en forenzen uit de Eemshaven en passanten welke door de gemeente reizen. De Coop-supermarkt te Uithuizermeeden heeft daarin als voorbeeld een belangrijke functie voor medewerkers uit de Eemshaven. De ligging aan het Johan van Veenplein en de doorgaande autoweg creëert een aantrekkelijke plek om boodschappen te doen.

Afb. Johan van Veenplein Uithuizermeeden met Coop Supermarkt.

Een opvallend kenmerk in Uithuizen en ook omliggende dorpen is de aanwezigheid van een traditioneel winkelbestand. Eemsmond steekt daarbij nog steeds af tegen de landelijke trend van schaalvergroting. Binnen veel traditionele winkelbedrijven bestaat zorg over voortzetting van de activiteiten. Het gebrek aan bedrijfsopvolging of hoge investeringen zorgen voor het sluiten van winkels en bedrijven. Ook is de mobiliteit (autobezit en gebruik openbaar vervoer) van mensen sterk verhoogd, waardoor er makkelijk buiten de eigen woonplaats boodschappen worden gedaan. Groningen en haar winkelaanbod liggen op minder dan 20 autominuten zeer nabij. De gemiddelde omzet per vloeroppervlak is laag in vergelijking met vergelijkbare regio's in Nederland. Dit duidt op een gemiddeld matig functioneren van de detailhandel. Binnen Eemsmond is deze ontwikkeling zichtbaar door het sluiten van de plaatselijke winkels in de omliggende dorpen rondom Uithuizen. Deze gebouwen verliezen daarmee hun functie. Zonder alternatieve invulling dreigt leegstand.

Een belangrijke ontwikkeling in het centrum is de doorbraak tussen De Blink en het Molenerf, waardoor het winkelcentrum in Uithuizen aantrekkelijker wordt gemaakt met een waterpartij en de beide winkelgebieden met elkaar worden verbonden. Hiermee neemt de aantrekkelijkheid van Uithuizen als winkelgebied naar verwachting toe.

Handelskringen en –verenigingen:

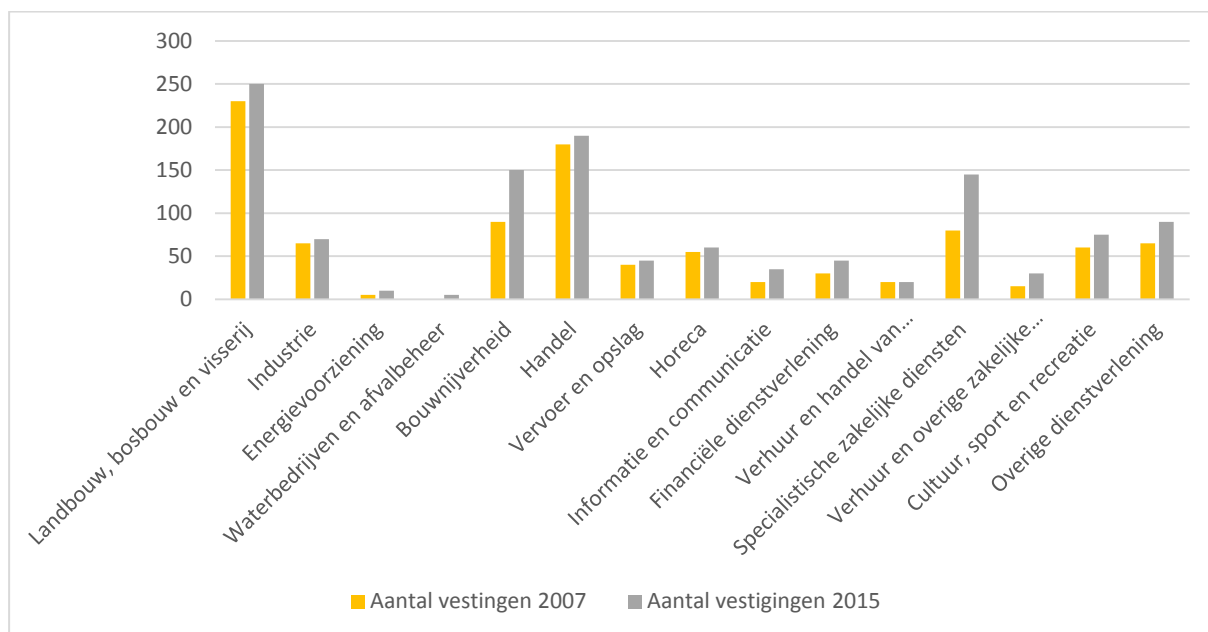
De gemeente heeft binnen haar grondgebied twee bedrijvenverenigingen, te weten in Uithuizen, Uithuizermeeden/Roodeschool en een handelsvereniging Warffum. Daarnaast zijn er twee bedrijvenverenigingen Bedrijfsbelangen Eemshaven (BBE) en Samenwerkende Bedrijven Eemsdelta (SBE), die zich vooral richten op de haven gerelateerde bedrijvigheid.

De handelsverenigingen vertegenwoordigen een overwegend deel van de detailhandel ondernemers in de Gemeente Eemsmond. Door regelmatig overleg en de opstart van projecten zoals gezamenlijke winkelstraataankleding wordt invulling gegeven aan de gezamenlijke ambitie voor een aantrekkelijke voorzieningen in de gemeente. Het aanwezige winkelaanbod maakt daar een groot deel vanuit.

In 2011 heeft Gemeente Eemsmond besloten op structurele wijze financiële middelen aan te wenden voor de ondernemersverenigingen. Door middel van reclamebelasting worden gelden genereerd die terugvloeien naar de verenigingen. Voordeel daarbij is dat alle bedrijven (ook detailhandelsbedrijven die niet aangesloten zijn bij een handelsvereniging) betalen voor de aankleding van het centrum. Door de invoering van dit ondernemersfonds (Uithuizen) kunnen op structurele basis projecten worden opgestart en investeringen worden gedaan.

Zakelijke dienstverlening:

Onder zakelijke dienstverlening wordt onder meer verstaan advies- en ingenieursbureaus, banken, assurantiemaatschappijen, verzekeringsmaatschappijen en accountants. Het aandeel zakelijke dienstverleners is nog laag maar is per 2015 ten opzichte van 2007 fors toegenomen. Deels is dat ook te verklaren door de toename van dienstverleners in de Eemshaven en elders in de gemeente door de toegenomen dynamiek in de Eemshaven. In de onderstaande tabel is deze toename in specialistische zakelijke dienstverlening terug te zien.

Tabel: toename vestigingen Eemshaven 2007 – 2015. Bron: CBS Statline 2016

2.2.5 Transport

De logistieke bedrijvigheid is hoofdzakelijk gekoppeld aan de Eemshaven. Logistieke bedrijven zijn Wagenborg, Orange Blue Terminals, Sealane, etc. Overslag in opdracht van derden wordt onder meer uitgevoerd door het bedrijf Elzinga uit Uithuizermeeden. De volumes per vrachtwagen worden veroorzaakt door de bedrijven Wagenborg (Reining), Wijnne&Barends, Theo Pouw B.V. en meer seizoensgebonden transport door Holland Malt B.V.

Het transport van en naar de Eemshaven is in de regel “dedicated” (geen algemeen samengesteld transport maar gericht voor een opdrachtgever). De logistieke functie van de Eemshaven biedt nog ruimte voor verdere ontwikkeling. Aantrekkende bewegingen voor verdere ontwikkeling van deze logistieke functie zijn het vervoer van containers die per vrachtwagen worden aangeleverd vanuit Noord-Duitsland en containerverzamelplaatsen in Veendam en Zuidbroek en de transportbewegingen vanuit de aantrekkende sector voor de bouw en het onderhoud van windturbines (land en zee).

Naast het transport gericht op de Eemshaven genereert de landbouwsector ook transport. Als grootste sector in de gemeente is de landbouw een belangrijke opdrachtgever voor transportbedrijven. Deze transportbedrijven zijn ingespeeld op de seizoensgebonden transportstromen.

2.3 Bevolking, beroepsbevolking en participatie.

Bevolking (basisdemografie):

In het recente verleden zijn er analyses uitgevoerd naar de demografische ontwikkelingen in de gemeente Eemsmond (Bureau Louter en Bureau ABF). Waar binnen de gemeenten Appingedam en Delfzijl sprake is van een forse krimp van de bevolking, ligt dat voor de gemeente Eemsmond echter genuanceerder. Uit de analyses blijkt dat het aantal inwoners in Eemsmond al jaren licht daalt en naar verwachting tot 2020 verder afneemt. Eemsmond telt in 2016 15.800 inwoners. Binnen deze groep neemt de gemiddelde leeftijd van de bevolking toe (“vergrijzing”). Voornaamste reden is het vertrek van jonge mensen naar elders voor studie of werk. De stabiliteit van het bevolkingsaantal is voornamelijk gelegen in het geboortecijfer (gezinnen en gezinsuitbreiding) en de betere levensverwachting van de oudere bevolking.

Overigens wordt wel verwacht dat als gevolg van de vergrijzing (en uitblijven van verjonging) er na het jaar 2030 een verdere daling van het inwoneraantal optreedt.

Beroepsbevolking:

Met de demografische veranderingen in het achterhoofd neemt ook de groei van de beroepsbevolking verder af. De demografische invloed is momenteel zelfs negatief, maar wordt naar verwachting nog wel deels gecompenseerd door toenemende netto-participatiegraad (percentage werkzame beroepsbevolking binnen totale bevolking).

In de afgelopen jaren is de arbeid uitgevoerd door buitenlandse personen in de gemeente Eemsmond toegenomen. Dit als direct gevolg van de bouw van de energiecentrales en de bouw van het datacenter in de Eemshaven waarbij buitenlandse bedrijven zorgen voor de bouw van de gebouwen en installaties. Vanwege de aard van het werk zijn deze mensen hier tijdelijk in Eemsmond aanwezig.

Ontwikkeling beroepsbevolking/werkgelegenheid:

De beroepsbevolking (beschikbaar voor meer dan 12 uren per week) binnen de gemeente Eemsmond neemt af. In 2010 bedroeg deze nog 9.500 personen. Voorzien is dat deze afneemt naar 8.300 personen in 2020 en 6.800 personen in 2030 (Bron: Woon- Leefbaarheidsplan 2012). Deze afname is direct verbonden met de toenemende vergrijzing en het wegtrekken van de jongeren uit de gemeente.

Eemsmond is een gemeente met een agrarische achtergrond. Dit wordt gekenmerkt door het aantal landbouwbedrijven en de hoeveelheid medewerkers. De groep landbouwbedrijven heeft nog steeds het hoogste aandeel in de hoeveelheid bedrijven (219 stuks van 1.220 totaal, per 2015). Het aandeel van de beroepsbevolking welke actief is in de landbouw neemt iets af (625 personen, inclusief parttime functies van meer dan 12 uur per week).

Door de groei van de bestaande kernen kreeg in de '50-'60 er jaren ook de middenstand stevige impulsen. De groot- en detailhandel is de tweede sector in het aantal bedrijven en ook de sector met de grootste werkgelegenheid, met name ook voor personen die parttime werken.

De laatste jaren is de bouwsector en de gezondheid- en welzijnszorg, maar ook de detailhandel gegroeid in aantallen bedrijven. Dit is met name te verklaren door het uit loondienst treden van medewerkers die vervolgens worden ingezet vanuit hun rol als ZZP'er. Met name de bouw en de gezondheidszorg kent deze verschuiving. Het aantal bedrijven neemt daarmee toe, terwijl de werkgelegenheid nagenoeg gelijk blijft, dan wel afneemt. Voor de bouwsector geldt echter dat de herstel- en preventiewerkzaamheden als gevolg van de aardbevingen hebben gezorgd voor een forse toename van opdrachten. Een toename van het aantal bedrijven in detailhandel is met name te verklaren door webshops (ingeschreven vestigingen).

De industrie vormt een stabiele sector. Het aantal bedrijven in deze sector is ten opzichte van 2007 verder toegenomen. Dit heeft onder meer te maken met de ontwikkelingen en de vestiging van nieuwe bedrijven in de Eemshaven. Werkvoorzieningsschap Ability is een van de grootste industriële werkgevers binnen gemeente Eemsmond. De structurele werkgelegenheid als gevolg van de industriële sector neemt jaarlijks verder toe. De hiermee samenhangende indirecte werkgelegenheid (factor 1,6) vanuit aanleverende bedrijven is eveneens toenemend.

Afb: Werkvoorzieningsschap Ability Uithuizen

2.4 Bestaand beleid Gemeente Eemsmond

Beleidsplan Economie 2012 – 2016

Het vigerende beleidsplan is gericht op het verbinden van de twee economische gezichten van de gemeente, namelijk Eemshaven en achterland. Door het definiëren van vier beleidslijnen (regisseren, impuls geven, bewaken en ontwikkelen) is ingezet op een vitale plattelandseconomie. Inzet vanuit dit beleidsplan is met name gericht op het samenwerken met anderen. Een uitwerking daarvan is de samenwerking in het Bureau EZ Eemsdelta en de gezamenlijk promotie met bedrijven op het

Eemsdeltaplein tijdens de Promotiedagen Groningen en de EemsdeltaExpo. Een tweede belangrijke impuls is de herontwikkeling van het centrum van Uithuizen. Ook is er vanuit het beleidsplan ingezet op de beschikbaarheid van voldoende bedrijventerreinen in de gemeente. Daartoe is onder meer samengewerkt in het opstellen van de Bedrijventerreinenvisie 2015 – 2035 (zie par 2.5).

Het vigerende beleidsplan is inmiddels geëvalueerd. De kadernota 2017 – 2021 vormt daarmee een vertrekpunt voor het nieuwe beleid voor de periode 2017 – 2021.

Coalitieakkoord Eemsmond 2014 – 2018

De coalitie staat een toekomstbestendig, duurzaam, sociaal en economisch sterk Eemsmond voor ogen. Het akkoord richt zich dan ook op de toegang tot werk in de nabijheid van de woonomgeving.

De coalitie geeft een duidelijk beeld waar men in de komende 4 jaren op wil blijven inzetten:

- Initiatieven ondersteunen om ondernemers kansen te blijven bieden om goede bedrijfsruimtes in te richten in of in de nabijheid van de woonomgeving (bijvoorbeeld voor eenmansbedrijven en zelfstandigen zonder personeel);
- Bij het ontwikkelen en aantrekken van werkgelegenheid wordt met name gefocust op de inzet van SW-ers en het terugdringen van het aantal werkzoekenden in het Werkpleinbestand;
- Er is specifieke aandacht nodig voor de gewenste ruimtelijke flexibiliteit van de agrarische sector;
- De komende tijd blijven we inzetten op het verbinden van het MKB in de gemeente en de Eemshaven economie;
- Op het gebied van toerisme en recreatie zien de coalitiepartijen ook mogelijkheden, hoewel dit een kleinschaliger effect zal hebben op onze economie;
- Ook richt het akkoord zich op het stimuleren op de ontwikkeling van de arbeidsmarkt en de infrastructuur. Zoals bijvoorbeeld de aanleg van breedband internet en de verbetering van de infrastructuur naar dorpen en bedrijventerreinen en het optimaliseren van de mogelijkheden van zzp-ers. Tevens wil de coalitie grensoverschrijdende kansen op dit gebied zoveel mogelijk benutten;
- In algemene zin blijft de inzet gericht om het planologisch gebruik van de Eemshaven aan te passen aan huidige en toekomstige functies. Dat geldt bijvoorbeeld voor de mogelijkheden om ten zuiden van de Eemshaven duurzame glastuinbouw of algenteelt te ontwikkelen. Bij een haalbare businesscase dient in een planologische inpassing te worden voorzien.

Centrumontwikkelingen Uithuizen

Voor de centrumontwikkelingen in Uithuizen zijn plannen uitgewerkt om het winkelgebied tot het aantrekkelijker te maken en het verbinden van de beide winkelgebieden. De optie wordt onderzocht om de haven terug te brengen op de plek waar nu De Blink ligt. Een andere optie is herinrichting van het winkelplein. In mei 2016 zijn plannen voor ontwikkeling van het centrum in Uithuizen gepresenteerd. In de tweede helft van 2016 wordt de knoop doorgehakt.

2.5. Gemeente-overstijgend beleid

Herindeling gemeenten

De periode voor dit beleidsplan (2017 – 2021) overlapt de gemeentelijke herindeling die gepland staat. Er is vanuit het willen geven van een doorzicht naar 2021 en de continuïteit van het economisch beleid gekozen om wel een beleidsplan voor de periode tot 2021 te maken. Eemsmond maakt deel uit van de gesprekken over de herindeling. Een definitieve keuze is daarin gemaakt. Vastgesteld is dat Eemsmond en de Eemshaven onlosmakelijk aan elkaar verbonden zijn. De voor de herindeling gekozen variant heeft gevolgen voor het economische beleid en de uitvoering daarvan.

Hierbij moet met name gekeken worden naar de rol en de functie van het EZ bureau en de VVV Top van Groningen in relatie tot recreatie en toerisme.

Bij de herindeling brengt Eemsmond haar eigen economisch beleid inbrengt als onderdeel van nieuw economisch beleid. Voor de uitvoering van het economisch beleid is duidelijk dat deze nog moet worden uitgewerkt voor de nieuw te vormen gemeente.

Regiovisie Groningen Assen

Regio Groningen-Assen is een samenwerkingsverband tussen de provincies Drenthe en Groningen en de gemeenten Assen, Bedum, Groningen, Haren, Hoogezand-Sappemeer, Leek, Noordenveld, Slochteren, Ten Boer, Tynaarlo, Winsum en Zuidhorn. Sinds 1996 investeert Regio Groningen-Assen in het versterken van de economie en de gebiedskwaliteit vanuit drie speerpunten:

1. Het economisch kerngebied verder ontwikkelen.
2. De interne samenhang tussen steden en regio versterken.
3. De kwaliteit van stad en land behouden en versterken.

De uitvoering van deze speerpunten is vertaald naar een uitvoeringsprogramma met financiële middelen.

Bedrijventerreinenvisie Eemsdelta 2015-2035

De bedrijventerreinenvisie van 2003 is geactualiseerd voor de periode tot 2035. Daarbij is onderscheid gemaakt voor zeehaventerreinen en overige (MKB) terreinen. De vraag- en aanbodanalyse geeft aan dat er, op basis van de huidige inzichten, in de periode tot 2035, in de vraag naar bedrijventerreinen kan worden voorzien. Meer specifiek voor Eemsmond blijkt het areaal aan beschikbare locaties rondom dorpen voor MKB bedrijven beperkt is. Indien er behoefte blijkt te bestaan aan extra bedrijvenlocaties bestaat de mogelijkheid om de terreinen Edama en Uithuizen-Noord in te vullen. Het bedrijventerrein Edama heeft daarbij nog een gereserveerde plancapaciteit welke bij getoonde belangstelling nog ontwikkeld kan worden.

Afb: Bedrijventerrein Edama met een ligging nabij Uithuizen en ontsloten via de N363

Bestuursakkoord Eemsdelta 2007:

De bestuurders van de vier Eemsdelta gemeenten en Provincie Groningen hebben een bestuursakkoord gesloten tot het gezamenlijk verder ontwikkelen van het gebied Eemsdelta. Binnen het bestuursakkoord is aandacht voor belangrijke ontwikkelingsthema's als economie, infrastructuur, wonen en leefklimaat, visievorming, organisatorische samenwerking. Per thema zijn stuur- en werkgroepen geïnstalleerd die uitvoering geven aan het verder ontwikkelen van de beleidsthema's. Hieraan wordt in 2011 verder uitvoering gegeven door het instellen van Eemsdelta\EZ. Dit bureau richt zich aanvankelijk alleen op gemeente overstijgende projecten maar wordt ook steeds vaker ingeschakeld voor projecten die alleen op de gemeente Eemsmond betrekking hebben (algenteelt Eemshaven, Wad&Zoo), maar ook op vraagstukken van individuele bedrijven. Gemeente Eemsmond

werkt (vanuit opdrachtgeverschap samen) voor de uitvoering van economische projecten samen met Eemsdelta\EZ. Ook zal Eemsdelta\EZ uitvoering geven aan het nieuwe economische beleid voor de periode 2017 – 2021.

Ontwikkelingsvisie Eemsdelta 2030

In september 2013 is de Ontwikkelingsvisie Eemsdelta 2030 vastgesteld door de DEAL-gemeenten, provincie Groningen en waterschappen. De visie schetst de hoofdlijnen van de ruimtelijke en economische opgaven tot 2030. In een uitvoeringsconvenant tussen alle partijen is afgesproken dat alle partijen samen projecten uitvoeren, waarover in de visie overeenstemming bestaat.

Economische visie Eemsdelta 2030

De Economische visie Eemsdelta (oktober 2012) maakte onderdeel uit van de Ontwikkelingsvisie Eemsdelta 2030 en geeft de gewenste ontwikkelingen voor de kansrijke sectoren in de Eemsdelta. Relevante sectoren voor de Eemsdelta en daarmee voor Eemsmond zijn:

- Energie
- Chemie
- Logistiek en havens
- Agribusiness (incl. dienstverlenende en verwerkende bedrijven)
- Industriële dienstverlening
- Recycling
- Zorg en welzijn

Daarnaast wordt sector overstijgend ingezet op verduurzamen en vergroenen van producten en processen, het verhogen van toegevoegde waarde, de afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt, het verbeteren van de infrastructuur, regionale samenwerking en promotie. Voor Eemsmond is relevant dat de geschetste ontwikkelingen synchroon lopen met het Economisch Beleidsplan 2017 – 2021.

Havenvisie Groningen Seaports 2030

In 2012 is de Havenvisie 2030 vastgesteld. Onderstaand is uiteengezet op welke onderwerpen verbeteringen worden nagestreefd.

- Inzet op energie en data: uitbreiden positie als energie- en dataport.
- Inzet op Logistiek: aantrekken logistieke stromen en groene grondstoffen
- Inzet op de verbetering van het estuarium van de Eems.
- Inzet op de ontwikkeling van utilitaire voorzieningen tussen bedrijven.
- Het aantrekken van en clustering van regionale MKB bedrijven.
- Het koppelen van kennis aan de arbeidsmarkt.
- Het koppelen van economische regio's in en rondom Noord Nederland.

Relevant voor Eemsmond:

- Benutten kansen voor toeleverende MKB bedrijven in energie en offshore(wind)
- Inzet op volgende (kielzog) MKB-bedrijven in verband met de ontwikkeling van de Energy- en Dataport.
- Ontwikkelen van een Heliport

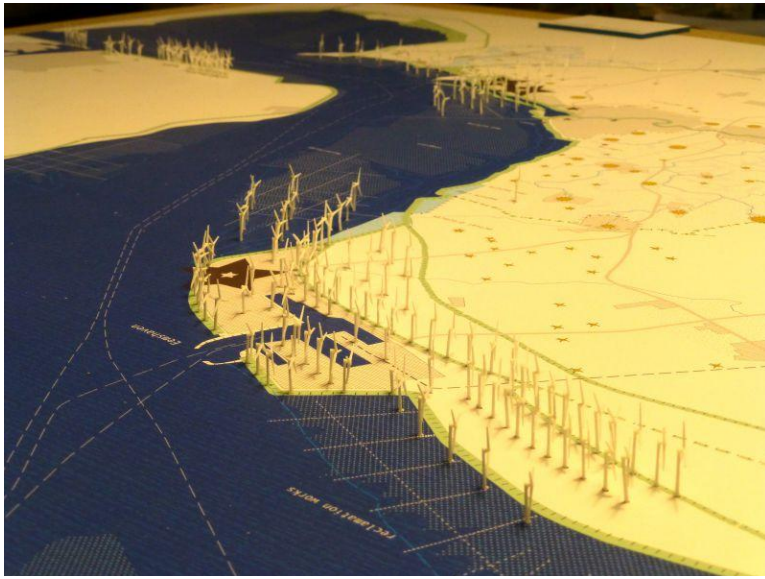
Internationale Architectuur Biënnale Rotterdam (IABR): 2016 The Next Economy

De IABR heeft de Stad Groningen en haar regio uitgenodigd om gezamenlijk het onderwerp energietransitie uit te werken. Onder de werktitel “de Nordic City” is een concept ontwikkeld voor het aanjagen van de energietransitie. Op basis van de pijlers uit stad en regio worden door IABR vier ontwerpvoorstellen genoemd:

- Energyport: de driehoek Groningen – Eemhaven – Delfzijl groeit uit tot belangrijk energieknooppunt van Noordwest Europa.
- Biobased Economy voor het Noorden: een verbinding tussen chemisch complex van Delfzijl en de agrarische sector in het gebied.
- Groningen slimme energie stad: de ontwikkeling van een samenhangend cluster van kennis, ICT en bedrijven.
- Duurzame en veilige dorpen: het herstellen, versterken en verduurzamen van woningen en gebouwen.

Het IABR heeft nog geen uitvoeringsagenda aan haar ontwerpvoorstellen gekoppeld. Daar wordt op dit moment wel aan gewerkt door gemeenten en Provincie Groningen. De visie moet perspectief bieden voor overheden, bedrijven en kennisinstellingen om bij het opstellen van beleid gebruik te maken van deze inzichten. De visie is daarnaast ook een handreiking om in gezamenlijkheid uitwerking te geven aan de ontwerpen. Vanuit de verbinding tussen Stad en regio zijn feitelijk alle

vier de ontwerpvoorstellen relevant voor Eemsmond. De uitwerking ervan is breder dan alleen het Economische Beleidsplan.

Afb: ruimtelijk ontwerp energie inpassing rondom de Eemshaven

2.6 Extern beleid

Rijksbeleid: Economische beleid met relevantie voor Eemsmond

Nieuwsbrief Prinsjesdag 2015

In de nieuwsbrief Prinsjesdag worden vanuit het Kabinet alle relevante ontwikkelingen voor het jaar 2016 weergegeven. Relevant voor Eemsmond zijn de volgende onderwerpen:

- Vrijstelling voor kolenbelasting voor de elektriciteitsproductie (RWE centrale);
- Ondersteuning en vrijstellingen voor innovatieve bedrijven en startups;
- Infrastructurele ingrepen zijn met name gericht op het wegnemen van knelpunten (in de regio Amsterdam-Utrecht-Rotterdam). Voor Noord-Nederland zijn geen specifieke knelpunten benoemd;
- SW bedrijven worden gestimuleerd om banen te creëren binnen het bedrijfsleven. Het kabinet ondersteunt daarbij met extra middelen. Voor SW bedrijf Ability is dit relevant voor het plaatsen van haar mensen bij haar opdrachtgevers. Bij het niet behalen van deze doelstellingen kunnen SW bedrijven gekort worden.

Rijksbeleid: Inzet op topsectoren

Vanaf 2011 zet het nieuwe kabinet in op topsectoren en niet meer op geografische regio's. Om de Nederlandse positie van de topsectoren te verbeteren wordt door de nationale overheid, bedrijven en kennisinstellingen samengewerkt. Een van deze topsectoren is energie. De Eemsdelta heeft de status gekregen van Energy Port. Hiermee hebben de energieactiviteiten in de Eemshaven nationale erkenning gekregen. De status biedt de ultieme kans voor de verduurzaming ("vergroening") van de energieopwekking. Kansrijk hierin zijn de koppelingen tussen de landbouw, chemie en energie.

Rijksbeleid: Bedrijventerreinen 2010-2020

De rijksoverheid wil in de periode 2010-2020 de veroudering en verpaupering van bestaande bedrijventerreinen tegengaan door in te zetten op herstructurering en parkmanagement. Ook gaat dit beleid strenger toezien op het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen. Hiermee wil de rijksoverheid voorkomen dat er in de toekomst een overaanbod aan bedrijventerrein ontstaat welke in de toekomst tegen hoge kosten moeten worden aangepakt. In de Eemsdelta is hierop geanticipeerd door de Bedrijventerreinenvisie Eemsdelta 2015 – 2035. Deze geeft naast een analyse van vraag en aanbod ook aanbevelingen voor het beter vermarkten en benutten van de aanwezige bedrijventerreinen in de Eemsdelta.

Rijksbeleid: Energie en CO2 opslag, warmte-uitwisseling

In het nieuwe Rijksbeleid voor Energie wordt ingezet op vergroening van ons energieverbruik met een doelstelling van 14% duurzame energie en 20% CO₂ reductie in 2020. Door het subsidiebeleid voor groene energie toegankelijker te maken wordt ingezet op het vergroten van het aantal groene projecten. Om warmteverspilling tegen te gaan worden uitwisselingsprojecten aangemoedigd en ondersteund. Het Rijk onderzoekt de mogelijkheden tot ondergrondse CO₂ opslag. Hiervoor heeft het Kabinet onlangs een drempel weggehaald door het verbod bij actieve gasvelden weg te nemen. Door de publieke perceptie is de opslag en het transport van dit broeikasgas nog op de lange termijn geschoven. Het (proef)project in de Eemsdelta vanuit Nuon en RWE is hierdoor ook de ijskast in gegaan.

Rijksbeleid: Infrastructuur en transport

In het kader van het bereikbaar houden van Nederland wordt de komende jaren geïnvesteerd in infrastructuur. Het zwaartepunt ligt bij de economische mainports en infrastructurele knooppunten. Naast wegen zal er geld vrijgemaakt worden voor vaarwegen en spoorvervoer. Hiermee kan de verschuiving van het wegtransport naar spoor en water worden gestimuleerd. Voor de Eemsmond is

relevant dat het Rijk heeft ingestemd met de verdieping van de vaargeul naar de Eemshaven. Die wordt daarmee geschikt voor diepstekende schepen en daarmee meer interessant voor bedrijven welke afhankelijk zijn van de overslag van volumineuze stromen.

Rondom Energy Port (Eemshaven) zal de aandacht vanuit infrastructuur uitgaan naar het transport van opgewekte energie (elektriciteit) en kabels en leidingen die het gebied ontsluiten (buisenzone Delfzijl - Eemshaven). Deze laatste leidt (tot het moment dat er zich een concrete businesscase meldt) een slapend bestaan.

Provinciaal economisch beleid met relevantie voor Eemsmond

Omgevingsvisie Groningen 2016 – 2020:

De Omgevingsvisie Groningen 2016-2020 geeft de strategische hoofdlijnen voor ruimtelijke en economische ontwikkeling. Relevante punten voor Eemsmond zijn onder meer:

- Ruimte behouden voor bedrijventerreinen.
- Plancapaciteit en reservering behouden voor de toekomstige uitbreiding Uithuizen-Noord en Edama.
- Verdere ontwikkeling van de Energy- en Dataport Eemshaven
- Ruimte voor ontwikkeling van landbouwbedrijven.
- Ruimte voor centrumontwikkeling Uithuizen.

Afb: Ontwikkeling Energy- en Dataport Eemshaven

Programma Economic Board Groningen (EBGN):

EBGN streeft naar een bijdrage aan de groei van duurzame werkgelegenheid, bedrijvigheid en BRP (bruto regionaal product) in het aardbevingsgebied. EBG wil anderen in de gelegenheid stellen plannen te ontwikkelen en te realiseren. EBGN zet in economische structuurversterking volgens de volgende programmalijnen:

1. De kwaliteit van het menselijk kapitaal;
2. De kwaliteit van ondernemerschap;
3. Een goed financieringsklimaat;
4. Versterking van krachtige sectoren, clusters en bedrijvennetwerken;
5. Versterking van fysieke randvoorwaarden voor groei.

Relevant voorstellen voor Eemsmond:

Lijn 1:

- Ontwikkelpotenties in de sectoren toerisme, ICT (5G en breedband) en de bouw benutten door samenwerking tussen bedrijven en kennis- en onderwijsinstellingen.
- Meer innovaties in het gebied door creatieve dwarsverbanden te leggen tussen chemie, energie, agro business en innovatieve bouw door nieuwe crossovers tussen sectoren.
- Verbeteren van de positie en kansen voor de groeiende groep ZZP-ers in het gebied door netwerken van ZZP-ers in voor de regio belangrijke sectoren, te beginnen in de bouwsector.
- Vergroten van de synergie tussen de inspanningen op het gebied van leefbaarheid en economische structuurversterking in het gebied door samenwerking op het snijvlak van economie en leefbaarheid.
- Toename duurzame energieopwekking en energiebesparing in het gebied ten einde het gebied een kwaliteitsimpuls te geven en het verdienvermogen van het gebied te vergroten door opzetten van nieuwe verdienmodellen voor duurzame energieopwekking.
- Verbinden van de ondersteuningsstructuur en de reeds beschikbare middelen voor structuurversterking met de ondernemers in het gebied om nieuwe economische activiteiten en duurzame werkgelegenheid te stimuleren door het inrichten van één centrale plek in het gebied waar ondernemers terecht kunnen voor informatie, advies, coaching en ondersteuning.
- Verbetering imago van het gebied voor bewoners, bedrijven en bezoekers, stimulering nieuwe handelsrelaties en etaleren Groningse producten, door het opzetten van effectief functionerende gebiedsmarketing en één of meerdere handelsmissies tussen Groningen en andere regio's in Nederland.
- Ontwikkeling nieuwe business plannen en ideeën genereren voor innovaties en nieuwe marktkansen voor bedrijven door het organiseren van startersweekenden en inspiratiesessies.
- Behoud en groei werkgelegenheid door stages van jong afgestudeerden met als doel om kansen voor het MKB om nieuwe markten te ontdekken, waaronder het ontwikkelen van (meer) export.

Lijn 2.

- Verminderen discrepantie door de inzet van landelijke sectorgelden.
- De arbeidsmarkt voor de bouwsector in het gebied verruimen door een plan om de knelpunten op de arbeidsmarkt voor de bouwsector op te lossen.
- Nieuwe opleidingen starten, die nu nog ontbreken en waar vanuit een economisch perspectief en die aansluitend bij de behoeften van ondernemers.
- Kwaliteitsimpuls geven aan bestaande en nieuwe ondernemers in het gebied door middel van een MKB programma voor bestaande en nieuwe ondernemers en een broedplaats vormen voor (door)starters.
- Verbeteren innovatieklimaat in het gebied door verbeterde toegankelijkheid van bestaande living lab's voor ondernemers uit het gebied.
- Verbeteren digitale bereikbaarheid voor ondernemers en inwoners in het gebied met een pilotproject voor 5G internet.

Afb. 5G voor hogere digitale bereikbaarheid

Lijn 3.

- Ondernemers wegwijs maken in kredietfaciliteiten en de kwaliteit van kredietaanvragen te verbeteren via een loket van waaruit ondernemers ondersteund worden bij financieringsvraagstukken.
- Overbrugging van de “Valley of death” bij financiering van nieuwe activiteiten van bedrijven of projecten die bijdragen aan de structuurversterking in het gebied door instellen van een fonds voor risicokapitaal met meerdere contribuanten.
- Het verruimen van kredietmogelijkheden voor het MKB (< 250.000 euro) door één of meerdere kredietfaciliteiten voor ondernemers in het gebied, gericht op kleinere financieringsvragen.

Per juni 2016 heeft EBGN een groeifonds geopend dat bij de ondersteuning van (nieuwe) ondernemers in het aardbevingengebied grotere risico's accepteert dan andere kapitaalverstrekkers. Het zogeheten Groeifonds bevat ruim 40 miljoen euro voor leningen, garanties en deelnemingen. Het Groeifonds kent drie financieringsvormen: voor starters, het MKB en grote investeringen. De 40 miljoen euro komt uit het bedrag van 97,5 miljoen euro van provincie Groningen en NAM waarmee de EBG ondernemers en de economie in Noord-Groningen ondersteunen.

Programma Nationaal Coördinator Groningen (NCG)

In 2015 is het “Meerjarenprogramma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen 2016-2020” vastgesteld. Het programma bevat maatregelen en voorzieningen om schadeherstel, de versterkingsopgave, de energietransitie in Groningen en aanvullend flankerend beleid in te vullen. Het gaat daarbij om maatregelen om gebouwen bouwkundig- en preventief te versterken, woningen energetisch te verbeteren, leefbaarheid in de dorpen te verbeteren en de regionale economie te versterken. (Bestuursakkoord Commissie Meijer, 2014) In een gebiedsgerichte aanpak neemt de gemeente als beleidsregisseur het initiatief voor het opstellen van een gebiedsvisie om het programma van de maatregelen uit te voeren. Voor het versterken van de economische structuur wordt de samenwerking met EBG gezocht.

Afb: Woning te Roodeschool in afwachting van herstelwerkzaamheden

Relevant voor Eemsmond is het opstellen van een gebiedsvisie in overleg met bewoners en de NCG over:

- Schadeherstel en preventieve versterking;
- Energietransitie en verduurzaming tot nul-op-de-meter;
- Aansluiting bij leefbaarheidsplannen en dorpsvisies;
- Opstellen van een stimuleringsprogramma voor versterking van de Economische structuur samen met Economic Board en de Nationaal Coördinator Groningen (NCG). Dat moet een toekomstperspectief bieden voor dragende economische sectoren. Voor Eemsmond betreft dat zowel de agrarische sector, het MKB als de industrie;
- Opstellen programma voor verbeteren van leefbaarheid (o.a. breedband internet)
- Organiseren van bewonersparticipatie.

Dorpsvisie Uithuizermeeden: “Samen de schouders eronder”

Het dorp Uithuizermeeden heeft een visie op leefbaarheid en ruimte voor ondernemers opgesteld. Daarmee streven Dorpsbelangen, de ondernemers en de gemeente ernaar een impuls te geven aan de uitstraling van het dorp en een wervend ondernemersklimaat. De dorpsvisie geeft aan waarover nagedacht is:

- Het behoud van beeldbepalende gebouwen en straten.
- Herbestemmen van lege winkel- en bedrijfspanden door deze nieuwe functies te geven. Daarvoor wil men ook de eigenaren gaan aanspreken om actie te ondernemen om panden weer toonbaar te maken en voor te bereiden op een nieuwe functie. Daarin wil men zich maken voor een nieuwe functie voor deze panden door er nieuwe bedrijven in te plaatsen.
- Een aantrekkelijk ingericht Johan van Veenplein door het concentreren van winkels rondom het plein. Het dorp wil dat samen met gemeente, ondernemers oppakken.

Afb: Uithuizermeeden

H3 Ontwikkelingen in relatie tot Economie

3.1 Korte termijn 2017 tot 2020

De belangrijkste zaken voor de korte termijn (tot 2020) zijn:

- Verdere invulling van bedrijventerrein Eemshaven-Zuidoost met datahotels;
- Verdere invulling van de Beatrixhaven (Eemshaven) voor de huisvesting van bedrijven die actief zijn in de logistiek en offshore-windindustrie;
- Het doorvoeren van de utilitaire samenwerking tussen bedrijven in de Eemshaven, door de start te maken in het energiezuinig maken van individuele bedrijven en ook de koppelmogelijkheden te ontwikkelen tussen bedrijven;
- Het verder invullen van MKB terreinen in de Eemshaven met dienstverleners en toeleveranciers (MKB segment); Daarbij wordt ook ruimte aan MKB-bedrijven geboden in dorpen;
- Het realiseren van de personenspoorlijn Roodeschool – Eemshaven;
- Uitvoeren van een opwaardering (doorvoeren revitalisatie) van bestaande bedrijventerreinen Edama;
- Fasegewijze doorontwikkeling van MKB georiënteerd bedrijventerrein nabij Uithuizen (Edama) voor lokale bedrijven en nieuwe bedrijven;
- Bij voldoende marktpotentie (fasegewijs) ontwikkelen van woon-werklocaties nabij Edama of aan de Industrieweg Uithuizen;
- Het samenvoegen van de twee winkelpolen in Uithuizen door het maken van een doorbraak. Het centrum van Uithuizen krijgt hiermee een opwaardering in haar aantrekkelijkheid als centrumdorp. De ontwikkeling geeft een verwachte impuls voor het winkelbestand;
- Invulling van het concept ‘Wad&Zoo’ nabij de AG EMS terminal gericht op voorlichting en educatie in de Eemshaven;
- Ondersteunen van de schaalvergroting in de landbouw (het aantal hectares per bedrijf neemt toe);
- Ontwikkeling van breedband internet (glasvezel, 4G en 5G) in het buitengebied.

3.2 Middellange termijn 2020 tot 2025

De belangrijkste zaken voor de middellange termijn (2020 tot 2025) zijn:

- Verdere concentratie van het winkelbestand in kernen;
- Uitgifte van woon-werklocaties in de gemeente Eemsmond voor MKB bedrijven;
- Versterking en samenwerking van de havens aan de Eems zowel in Nederland als in Duitsland;
- Het gezamenlijk ontwikkelen van het afvangen, inzetten en opslaan van CO2 door het consortium van energiebedrijven, Groningen Seaports en NAM.
- Het ontwikkelen van leidingenstrook Eemshaven – Delfzijl op het moment dat zich een concrete businesscase voordoet (die daarmee ruimte biedt voor publieke en private leidingen);
- Ontwikkeling en realisatie van een biomassa-overslagterminal in de Eemshaven voor de verwerking van internationale biomassastromen en plantaardige stromen uit het achterland (landbouw reststromen);
- Vervanging en uitbreiding van bestaande windparken met grotere turbines die meer megawatts opwekken (repowering);
- Ontwikkelen van een infrastructureel netwerk voor warmte-uitwisseling tussen bedrijven in de Eemshaven als opvolger van het waternet.

3.3 SWOT-analyse

Op basis van de uitgevoerde analyse en de gesprekken/input van derden is een samenvattende SWOT opgesteld die de basis vormt voor het toekomstige beleid. De input is onder meer verkregen vanuit gesprekken met derden.

Sterkten	Zwakten
<p>Aanwezigheid van het werelderfgoed Waddenzee; Korte afstand van de stad Groningen; Eeuwenoud cultuurlandschap, wierden, dijken, kwelders. Aanwezigheid streek specifieke elementen als borgen, boerderijen, industrieel erfgoed, Amsterdamse School. Aanwezigheid rust, ruimte en sociale cohesie.</p> <p>Aansluiting op vaarwegen naar Groningen en Friesland. Grotere kernen op de lijn Warffum- Roodeschool zijn voorzien van een (personen)spoorverbinding. Lage verkeersdruk op (spoor)wegen.</p> <p>Eemshaven is Energy- en Dataport met economische dynamiek. Ligging Eemshaven t.o.v. van offshore windparken. Aanwezigheid van relatief grote hoeveelheid ambachtsbedrijven (bouw, afbouw, etc). Detailhandel geconcentreerd in Uithuizen. Voldoende aanbod bedrijventerrein in Gemeente Eemshaven.</p> <p>Groot en goed ontwikkeld agrarische sector (schaalgrootte, vruchtbare grond, lage ziektedruk, etc).</p>	<p>Relatief lagere sociaal economische positie (inkomens, opleiding en participatie op arbeidsmarkt). Beperkte professionele mogelijkheden hoger opgeleiden. Zeer beperkte aanwezigheid van recreatieve en toeristische voorzieningen (restaurants, hotels, recreatiebedrijven).</p> <p>Innovatiegehalte bedrijven is laag t.o.v. landelijk gemiddelde. Verdeelde economie (Eemshaven - Eemshaven). Relatief veel agro en grondstoffenindustrie, weinig samenwerking tussen bedrijven (uitwisseling, samenwerken in de keten).</p> <p>Eemshaven heeft een “ver weg imago” Perifeer gelegen ten opzichte van de beslissersregio’s. Lage mate van gebruik en aanwezigheid ICT voorzieningen. Beperkte capaciteit van de aanwezige infrastructuur (weg, spoor, water, pijpleidingen) en afwezigheid aansluitingen op rijkswegennet.</p>
Kansen	Bedreigingen
<p>Samenwerking met omliggende gemeenten, stad Groningen en Regio Groningen Assen en ontwerpen IABR. Aanwezigheid energiesector en uitbouw mogelijkheden alternatieve energie (wind, biomassa, zon). Kansen voor cross-overs (MKB bedrijven) tussen sectoren landbouw, chemie, energie, biomassa, ICT. Kansen voor structurele bedrijvigheid windenergie in onderhoud, toelevering. Mogelijkheden tot delen restwarmte naar omliggende bedrijven. Landbouw als landschapsproducent en leverancier van groene grondstoffen (biomassa) voor energie en chemie.</p> <p>Aanwezigheid EBG, RIG, NCA en daarmee toegang tot subsidies. Instelling kredietunies in Eemshaven. Eemshaven heeft als een van de weinige (watergebonden) bedrijventerreinen in Nederland nog mogelijkheden voor droge uitbreiding. Ontwikkeling leidingenstraat tussen Eemshaven en Delfzijl. Opkomst netwerkeconomie, ZZP’ers en thuiswerkers (dit vraagt om goede ICT). Ontwikkeling 5G project is daarin een kans.</p> <p>Verdieping vaargeul Eemshaven. Beschikbaarheid gebouwen (in dorpen en buitengebied) voor nieuwe functies. Verbinden van de twee winkelgebieden in Uithuizen waardoor upgrading plaatsvindt van de centrumfunctie.</p>	<p>Gasbevingen en als gevolg daarvan reputatieschade bij het niet juist anticiperen/communiceren. Potentiële vestigers kunnen daardoor moeite hebben om de risico’s in te schatten.</p> <p>Afname van beroepsbevolking door vergrijzing en ontgroening. Afbouw landbouwsubsidies. Toenemende gronddruk en grondprijsstijging werken remmend op ontwikkelingen landbouw. Intensivering van verkeer op plattelandswegen en verbinding oost-west door Uithuizermeeden en Roodeschool.</p> <p>Toename milieudruk op het gebied door ontwikkelingen in de Eemshaven (emissies, geluid, verkeer, licht, etc.). Tekort aan goed opgeleide vakmensen op MBO+ en HBO niveau voor technische beroepen. Geen actief ruimtelijk beleid vanuit gemeente Eemshaven voor het toelaten en faciliteren van bedrijven.</p>

3.4 Input voor beleidslijnen vanuit de SWOT

In de voorgaande hoofdstukken is op basis van een analyse van de economische- en demografische situatie van de gemeente en voorziene economische ontwikkelingen een SWOT uitgewerkt. Deze SWOT geeft samen met de kaderstellende notitie invulling voor het beleid van de gemeente Eemsmond voor de periode 2017–2021. Onderstaand wordt de input uit de SWOT schematisch weergegeven. Het al vastgestelde beleidskader vanuit de kaderstellende notitie volgt in hoofdstuk 4.

Het combineren van de sterkten, kansen, bedreigingen, zwakten uit de SWOT geeft de volgende input :

Ontwikkelmogelijkheden voor aanvullende werkgelegenheid en de vestiging van bedrijven worden gezien in:

- offshore windenergie.
- cross-overs tussen landbouw, chemie en energie, mogelijk gecombineerd met ICT toepassingen.
- bouw- en herstelopgaaf aangevuld met het geschikt maken van vrijkomende gebouwen in dorpen of het buitengebied.
- ontwikkelpotentie van detailhandelsbedrijven in relatie tot de centrumontwikkelingen in Uithuizen en de koppeling met de mogelijkheden vanuit internet.

Afb: Doorzicht centrum Uithuizen

Mogelijkheden voor ondersteuning wordt gezien in het:

- beschikbaar stellen van middelen vanuit EBGN, Kredietunie aan startende ondernemingen voor MBO en hoger opgeleiden.
- beter ontsluiten van vrijkomende opdrachten voor bedrijven in Eemsmond.
- ontwikkelen van een ICT infrastructuur (ter ondersteuning van de opkomst van een netwerkeconomie, digitaal zakendoen, cottage Industries).

Aandacht wordt vanuit de SWOT gevraagd voor het:

- ontstaan van een negatief imago als bevingengebied bij potentiële vestigers of starters.
- Bewaken van de milieuruimte op nog uit te geven bedrijventerreinen zoals de Eemshaven.
- Bewaken van de ruimtelijke inpassingmogelijkheden voor kansrijke sectoren in de Eemshaven dan wel nog beschikbare bedrijventerreinen buiten de Eemshaven.

Vanuit de SWOT worden kansen voor samenwerking gezien door:

- met bedrijven en kennisinstellingen gericht in te zetten op het verhogen van het kennisniveau in bedrijven om daarmee enerzijds professionele kansen te bieden voor hoger opgeleiden en ten tweede het kennisniveau in bedrijven op te krikken.
- met omliggende gemeenten invulling te geven aan het ontwikkelen van regio specifieke benadering marketing (imagoverbetering) en daarmee aan het invullen van de informatielacune van bedrijven rondom de gevolgen van aardbevingen.
- met landbouwbedrijven de kansen te onderzoeken voor een samenwerking in keten gericht op het leveren van grondstoffen voor de waardepiramide (valorisatie van grondstoffen in de keten).

Afb: Haven Noordpolderzijl en Waddenzee

H4 Beleidskader Gemeente Eemsmond

4.1 Kerntaken en beleidskader economie

In december 2015 is de kaderstellende notitie vastgesteld voor dit Beleidsplan Economie 2017-2021. Eendrachtig de inhoud van dit door de Raad vastgestelde kader is in dit Beleidsplan Economie aangegeven tot welke beleidsopgaven Eemsmond zich gaat beperken. Om de beleidsopgaven te realiseren liggen er vanuit de takendiscussie drie beleidslijnen regisseren, stimuleren en faciliteren. Deze beleidslijnen zijn verder aangevuld met de resultaten vanuit de SWOT-analyse in paragraaf 3.3. Daarmee is invulling gegeven aan het in beeld brengen van de inhoud van het Economisch Beleid en de beleidsopgaven.

4.2 Beleidslijnen Economie

4.2.1 Beleidslijn Regisseren

1. Beleid en uitvoering van lokale economische taken:

Het behouden van Eemsdelta\EZ als spilfunctie voor het gemeente-overstijgende beleid. Daarnaast gaan we onderzoeken hoe Eemsdelta\EZ ook een functie kan vervullen voor lokale economische taken en voor bedrijven uit de sector Recreatie & Toerisme.

2. Inzetten gericht op een vitale plattelandseconomie door:

- Samen te werken met andere economische organen zoals LTO-Noord, SBE en BBE om het economisch beleid zo goed mogelijk uitvoering te geven. Ook blijven we inzetten op het beschikbaar stellen van de “bedrijvendokter” ter ondersteuning van ondernemingen.
- In te zetten op de centrumfunctie van Uithuizen door te investeren in de kwaliteit van de openbare ruimte te komen met toekomst bestendige oplossingen zoals het tegengaan van leegstand en het verbinden van de twee winkelpolen in het centrum.

3. Inzetten op gezamenlijke economische promotie:

- De jaarlijkse relatie dag blijft gericht op de ondernemers binnen de gemeente Eemsmond.
- Jaarlijks de gemeente Eemsmond blijven presenteren op regionale beurzen, in samenwerking met Eemsdelta/EZ en omliggende gemeenten.
- We gaan inzetten op de coördinatie van het inventariseren en in beeld brengen van opdrachten welke vrijkomen in de Eemsdelta/Eemsmondregio. We willen daarom faciliteren in het ontsluiten van deze lokale opdrachten ook voor lokale aanbieders. Werk hierin samen met Eemshaven.info, Eemsdelta\EZ en GSP.

4. Inzetten op de kwaliteit en activiteiten in de openbare ruimte:

- door naast het aanpassen van het centrum van Uithuizen in te blijven zetten op het Ondernemersfonds en de subsidies aan de handelsverenigingen. Hiermee zetten we in op het aantrekkelijk houden van Uithuizen als winkeldorp en Uithuizermeeden als centrumdorp.

5. Inzetten op vestigingsmogelijkheden voor:

- wonen en werken op de locatie Nijverheidsweg
- het vestigen van bedrijven op bedrijventerrein Edama en het ontwikkelen van de 2^e fase van Edama bij voldoende vraag. We zetten in op 25% meer bedrijvigheid in Uithuizen Noord en Edama in de beleidsperiode 2017- 2021.
- grote bedrijven en hun kielzogbedrijven in de Eemshaven. De medewerkers van deze bedrijven willen we laten begeleiden door het International Welcome Center van de gemeente Groningen, in ieder geval voor het jaar 2017.

Afb: bedrijven Uithuizen aan de N363

4.2.2 Beleidslijn Stimuleren

1. Impuls geven aan de ontwikkeling van de recreatieve- en toeristische infrastructuur als potentiële economisch kansrijke sector. Voor de uitwerking daarvan wordt een afzonderlijke beleidsnota Recreatie&Toerisme opgesteld.
2. Impuls geven aan maatregelen ter overbrugging van arbeidsmarkt en onderwijs door:
 - gezamenlijk met de Economic Board Groningen (EBGN) en gemeenten in te zetten op initiatieven die de werkgelegenheid stimuleren
 - de combinatie te zoeken met VMBO en MBO en voortgezet onderwijs scholen om concrete projecten uit te werken met bedrijven. We willen daarin aansluiten bij projecten vanuit de kennisinstellingen, Kamer van Koophandel, MKB Noord.
 - samenwerking te stimuleren met bedrijven en kennisinstellingen gericht op het verhogen van het kennisniveau in bedrijven om daarmee enerzijds professionele kansen te bieden voor hoger opgeleiden en ten tweede het kennisniveau in bedrijven op te krikken.
 - We stimuleren initiatieven en projecten voor het matchen van vraag en aanbod op het gebied van kennisontwikkeling. Werk daarin samen met SBE en EemsdeltaGreen (EDG) voor het in beeld brengen van kennisvragen bij bedrijven en het matchen met studenten en kennisinstellingen.
 - We stimuleren het project voor het trainen en voorbereiden van talent voor detailhandel functies.
3. Impuls geven aan de gerichte acquisitie van kielzogbedrijven en daarmee een koppeling te maken tussen de Eemshaven economie en het MKB. Binnen de acquisitie trekken we samen op met NOM, Groningen Seaports en Eemsdelta/EZ
 - Wij willen voorkomen dat er een negatief imago ontstaat bij potentiële vestigers of starters als belevingsgebied. Wij stimuleren de samenwerking tussen partijen die behulpzaam kunnen zijn bij het in beeld brengen en communiceren van de werkelijke risico's voor potentiële

vestigers. Daarin wordt samengewerkt met Eemsdelta\EZ, Marketing Groningen. Wij leggen hierin ook de relatie met toeristisch recreatieve activiteiten vanuit het beleidsplan recreatie en toerisme.

- Ook willen wij blijven inzetten op het verbinden van het lokale MKB en de haven economie. Hiervoor blijven wij ondernemers stimuleren bij hun vragen en plannen.
 - Voor de komende beleidsperiode willen we inzetten op de komst van 25% meer kielzogbedrijven naar onze lokale bedrijventerreinen en Eemshaven.
4. Impuls geven aan het ontwikkelen van een ICT infrastructuur ter ondersteuning van de opkomst van een netwerkeconomie, digitaal zakendoen, zzp'ers:
- Bij de ontwikkeling van de ICT infrastructuur trekken we samen op met de omliggende gemeenten (G11) en met de Economic Board Groningen.
 - We onderzoeken welke randvoorwaarden van belang zijn voor de vestiging van bedrijven in vrijkomende gebouwen (in dorpen maar ook in het buitengebied) en kijken hoe wij daar maatwerk in kunnen leveren voor de vestiging van bedrijven en ondernemingen uit de netwerkeconomie.
 - Wij zetten in om de partijen die actief zijn in het uitrollen en ontwikkelen van een ICT infrastructuur te faciliteren. We werken hierin samen met Eemsdelta\EZ.

4.2.3 Beleidslijn Faciliteren

1. Inzetten op het bereikbaar blijven van de Eemsmond inclusief de Eemshaven door:
 - te blijven inzetten op de verdubbeling van de N33 tussen Zuidbroek en Appingedam
 - een verdubbeling van de N46 te ondersteunen
 - de doortrekking van de personenspoorlijn tussen Roodeschool en Eemshaven te blijven ondersteunen
 - ondersteuning te blijven geven aan het realiseren van een heliport in de Eemshaven.
2. Bewaken van de ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw door:
 - specifiek aandacht te geven aan ruimtelijke flexibiliteit voor landbouwbedrijven
 - aandacht te geven aan mogelijkheden te geven voor schaalvergroting in te zetten op breedbandontwikkeling in het buitengebied.
 - samenwerken te onderzoeken met landbouwbedrijven om de kansen voor een samenwerking in keten gericht op het leveren van grondstoffen voor de valorisatie van grondstoffen in de keten.
 - Faciliteer het in beeld brengen van mogelijkheden vanuit de landbouw om koppelingen te maken met andere partijen in de keten (chemie, energie, materialen). Werk daarin samen met EDG, SBE en LTO Noord.

Afb: Algenproefboerderij in de Eemshaven

3. Bewaken van de duurzaamheid van de industriële activiteiten nabij het werelderfgoed Waddenzee maar ook het behoud van de landschappelijke waarden:
 - We gaan de beschikbare milieuruimte bewaken op nog uit te geven bedrijventerreinen zoals de Eemshaven, Edama en Industrieweg Noord Uithuizen als randvoorwaarden voor de (milieu hygiënische) uitgeefbaarheid van nog uitgeefbare bedrijventerreinen. Hiervoor wordt het bestemmingsplan m.b.t. de Nijverheidsweg in Uithuizen in 2017 aangepast. Daarvoor werken we samen met SBE, BBE, GSP, Provincie Groningen.
4. Inzetten op de mogelijkheden voor werkgelegenheid en bedrijvigheid vanuit de Energy Port Eemshaven waaronder offshore windenergie:
 - Samen met andere partijen als NOM, Groningen Seaports invulling geven aan het concept Energy Port Eemshaven.
 - Wij faciliteren partijen als NNOW en Energy Valley en Groningen Seaports voor het bij elkaar brengen van partijen die invloed hebben op vraag en aanbod vanuit offshore windenergie.
 - Wij faciliteren bedrijven in deze markt kunnen opereren door voorwaarden te scheppen om zich te vestigen. De ontwikkeling van de Heliport is daarvan een voorbeeld.

Afb: bedrijvigheid in de Eemshaven vanuit de sector offshore wind

5. Gezamenlijk inzetten op een visie voor ontwikkeling van de Eemshaven en creëren van werkgelegenheid in de gemeente Eemsmond:
 - We faciliteren in het onderzoeken van de mogelijkheid voor werkgelegenheid en bedrijvigheid vanuit de cross-overs tussen landbouw, chemie en energie. We werken daarin samen met andere partijen met EemsdeltaGreen, GSP, NOM, LTO Noord. Daarin geven wij mede uitwerking van de IABR 2015.

- Bewaak de ruimtelijke inpassingmogelijkheden voor de landbouw, kansrijke sectoren in de Eemshaven dan wel nog beschikbare bedrijventerreinen buiten de Eemshaven:
 - We blijven (waar mogelijk) de randvoorwaarden scheppen voor het ruimtelijk inpassen (planologisch) en (ontwikkelen) van kansrijke sectoren zoals crossovers van landbouw, energie, chemie. Voorbeelden daarvan zijn inrichtingen die biomassa verwerken en mogelijk hinder (stof, stank, verkeer) naar de omgeving veroorzaken. We werken daarin samen met GSP, NOM, Provincie Groningen.
 - Faciliteer het ontwikkelen van activiteiten gericht op de bouw- en herstelopgaaf aangevuld met het geschikt maken van vrijkomende gebouwen in dorpen of het buitengebied:
 - Faciliteer het bij elkaar brengen van partijen welke actief zijn in de bouw- en herstelopgaaf. Sluit daarin aan bij de werkzaamheden van het CVW.
 - Faciliteer in het opstellen van een prioritaire lijst van mogelijke beschikbare gebouwen en breng deze onder meer in beeld bij partijen welke actief zijn bij het acquireren van partijen (NOM, GSP, Bureau EZ Eemsdelta, EBG).
6. Gezamenlijk inzetten op het ontwikkelen van een kwalitatief aantrekkelijk- en breed aanbod van bedrijventerreinen en winkelvoorzieningen in Uithuizen door:
- In te zetten op onderzoek naar de ontwikkelpotentie van lokale en detailhandelsbedrijven in relatie tot hun vestigingslocatie. Daarin moet aandacht zijn voor de mogelijkheden die internet biedt aan deze bedrijven.
 - In te zetten op het scheppen van de voorwaarden voor ontwikkeling van kwalitatief aantrekkelijk en breed aanbod van bedrijventerreinen en winkelvoorzieningen.
 - De behoeften in beeld te brengen van lokale- en detailhandelsbedrijven in relatie tot hun (1) vestigingslocatie maar ook (2) het gebruik van internet als verlengstuk van hun verkoopkanaal.
 - Onderzoek te doen naar de specifieke behoeften bij bedrijven die op de lokale bedrijventerreinen zitten. Daarbij maken wij gebruik van de bevindingen uit de Bedrijventerreinenanalyse 2015-2035.

H5 Beleid- en actieprogramma

Matrix van onderdelen, acties, planning en kosten.

Onderdeel	Acties	Planning	Geraamde kosten
Regisseren			
1.beleid en uitvoering lokale taken EZ en R&T			
- Onderzoek overheveling lokale taken naar EZ/Eemsdelta		2017	
- Onderzoek overheveling R&T taken naar EZ/Eemsdelta		2016-2017	
2. Inzet op vitale plattelandseconomie			
- Bedrijvendokter		Doorlopend	€ 3.875
- Verbinden winkelpolen		2017- ev	
3. Gezamenlijke economische promotie			
- Relatiedag Gemeente Eemshaven		Jaarlijks	€ 1.500
- Promotie op beurzen		Jaarlijks	
- Lokaal opdrachtgever- opdrachtnemerschap		Jaarlijks	
4. Inzet op kwaliteit openbare ruimte			
- Inzet op ondernemersfonds Uithuizen		Jaarlijks	€ 34.460
- Ondersteuning Handelsverenigingen		Jaarlijks	€ 8.000
5. Inzet op vestigingsmogelijkheden			
- Ontwikkelen wonen en werken Nijverheidsweg		Nnb	
- Vestiging bedrijven Edama		Nnb	
- Ontwikkelen 2 ^e fase Edama		Nnb	
- Begeleiden kielzogbedrijven		Doorlopend	
Stimuleren			
1.Impuls geven aan Recreatie en Toerisme			
- Opstellen beleidsplan recreatie en toerisme		2016	
2.Projecten arbeidsmarkt en onderwijs			
- Opstarten projecten ter overbrugging arbeidsmarkt en onderwijs		2016 e.v.	
- Project talent detailhandelsfuncties		2018	
3. Acquisitie (kielzog) bedrijven			
- Deelname een acquisitie samenwerking NOM, EBG, GSP, EZ/Eemsdelta		Doorlopend	
- Aansluiten bij regiomarketing ten behoeve van acquisitie		2017 e.v.	
- Acquisitie kielzogbedrijven		Doorlopend	
4.Impuls geven aan ICT infrastructuur			
- Deelname ontwikkeling ICT projecten		2017 e.v.	
-			
Faciliteren			
1.Inzetten op bereikbaarheid			
- Inzet op verdubbeling N33 tot Appingedam		2016 e.v.	
- Ondersteuning personenspoor Eemshaven		2017	
- Inzet op onderzoek verdubbeling N46		2018	
- Ondersteuning aan realisatie Heliport Eemshaven		2016 e.v.	
-			
2.Bewaken ontwikkeling landbouw			
- Faciliteren maatwerk ruimtelijke flexibiliteit		Doorlopend	
- Faciliteren breedbandontwikkeling		2017	
- Faciliteren valorisatie projecten		2017	
- Faciliteren koppeling landbouw – energie – chemie		2018	
-			
3. Bewaken duurzaamheid industrie			
- Bewaken milieuruimte Eemshaven en lokale bedrijventerreinen		Doorlopend	
4. Ontwikkeling Energy Port Eemshaven			
- Mede-Invulling geven aan ontwikkelen Energy Port Eemshaven		Doorlopend	
- Faciliteren ontwikkeling offshore bedrijvigheid Eemshaven		Doorlopend	
5. Inzet op ontwikkeling Eemshaven economie in relatie tot lokale economie			
- Onderzoeken afgeleide werkgelegenheid uit sectoren Eemshaven		2017	
- Bewaken randvoorwaarden vestiging bedrijven te Eemshaven en lokale		2017	

bedrijventerreinen			
- Faciliteer bedrijvigheid als gevolg bouw- en herstelopgaaf		2017	
6. Aanbod bedrijventerrein en aantrekkelijke winkelvoorzieningen			
- Inzetten op ontwikkelmogelijkheden detailhandelsbedrijven		Doorlopend	
- Randvoorwaarden voor ontwikkeling bedrijventerreinen en winkelvoorzieningen		2017 e.v.	
- Behoeftte onderzoek vestigingsfactoren lokale bedrijven en detailhandelsbedrijven		2019	

H6 Middelen en formatie

Ten behoeve van de stimulering van economische activiteiten raamt de gemeente Eemsmond een budget. Voor 2017 is inmiddels een budget geraamd van € 30.000,- incidenteel, en € 65.000,- structureel. Uit dit budget worden kosten geraamd voor deelname aan economische projecten, de kosten van de beurzen, promotiemateriaal en incidentele ondersteuning van projecten betaald. Het benodigde budget voor de overige jaren (2018 t/m 2021) van dit beleidsplan wordt middels een voorstel aan de raad voorbereid.

Naast het bovenstaande product strategische projecten is er in de uitvoering nog een budget voor Economische aangelegenheden van €74.460,-. Hiervan is € 34.460,- voor het ondernemersfonds, € 10.000,- voor subsidie en € 30.000,- voor overige economische zaken.

Met ingang van 2017 wordt uitgegaan van de permanente aanwezigheid van x,x fte voor economische aangelegenheden. Om de doelstellingen uit dit beleidsplan te bereiken zal de bestaande formatie samenwerken met onder meer het Bureau EZ Eemsdelta dan wel aangevuld worden met externe inhuur op basis van projecten.

H7: Communicatie

Voor het opstellen van het nieuwe beleidsplan Economie is interactie met de omgeving van belang. Dit houdt in dat contact dat over en weer contact zal worden gezocht met interne en externe stakeholders door het houden van interviews. Er is aangegeven dat externen om input zal worden gevraagd via interviews en om input te leveren en te reageren op de concept beleidsnota. Om vorm en inhoud te geven aan de actieve communicatie wordt het definitieve beleidsplan verzonden aan interne en externe stakeholders. Daarnaast kunnen anderen via de site van de gemeente Eemsmond kennis nemen van het beleidsplan.

Vanuit het beleidsplan Economie worden diverse projecten gestart, waarbij communicatie een belangrijk onderdeel vormt. Per project wordt gekeken welke ondersteuning er van de afdeling communicatie nodig is, bijvoorbeeld een communicatieplan, strategieën, in te zetten middelen, enzovoort. Bij elk project zullen bestaande middelen - waaronder de website, twitter, media - worden gebruikt; als het nodig is dat er nieuwe middelen ontwikkeld worden, gebeurt dat op basis van de huisstijl van de gemeente. De afdeling communicatie wordt in een vroeg stadium bij de projecten betrokken.

Kernwaarden die bij communicatie centraal staan, zijn 'binden en verbinden', 'samenwerken' en 'het gesprek aangaan met ondernemers en andere betrokken partijen'. Onze boodschap is positief, gericht op mogelijkheden, en past bij het gewenste imago van de gemeente.

Literatuurlijst:

1. Omgevingsvisie Groningen 2015-2020 (ontwerp)
2. Woon- en Leefbaarheidsplan Eemsdelta
3. Economische Visie Eemsdelta 2030 (2012)
4. Landelijke economische beleid, Prinsjesdag 2015 en de VNG-vertaling voor gemeenten d
5. Regiovisie Groningen-Assen;
6. Programma Economic Board Groningen (2014).
7. Visie Vitale kust Eems-Dollard; economie en ecologie (E&E) (2014);
8. Programma Waddenzeehavens (2014);
9. Coalitie akkoord 2014-2018;
10. Meerjarenprogramma Nationaal Coördinator Groningen;
11. Economisch Beleidsnotitie Provincie Groningen 2012-2015;
12. Vol vertrouwen, collegeakkoord provincie Groningen 2015-2019
13. Havenvisie 2030, Groningen Seaports